

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 15/2013 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (EU:n yhteisen maatalouspolitiikan siirtymäkauden järjestelyt vuodelle 2014)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 31 päivänä toukokuuta 2013 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (EU:n yhteisen maatalouspolitiikan siirtymäkauden järjestelyt vuodelle 2014) (U 31/2013 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Juha Palonen, maa- ja metsätalousministeriö
- ylitarkastaja Kati Törmä, Maaseutuvirasto
- professori Jyrki Niemi, MTT Taloustutkimus
- asiantuntija Leena Ala-Orvola, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

Viitetiedot

Asiaa on käsitelty aikaisemmin tunnuksella E 48/2013 vp

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Yhteisen maatalouspolitiikan uudistus on viivästynyt, minkä vuoksi vuodelle 2014 tarvitaan siirtymävaiheen sääntöjä, jotta varmistettaisiin joustava siirtyminen uusiin tukiedellytyksiin ja tukien jatkuvuus.

Suorien tukien asetusehdotukset

EU:n maatalouspolitiikan uudistukseen liittyvä komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi suorien tukien järjestel-

mästä (KOM(2011) 625 lopullinen) sisältää ehdotuksia useista uusista tukijärjestelmistä. Niiden oli tarkoitus tulla voimaan 1.1.2014 alkaen. Jäsenvaltioille ja erityisesti niiden maksajavirastoille olisi annettava riittävästi aikaa uusien järjestelmien toimeenpanolle ja tiedottamiselle. Tämän vuoksi uusien tukijärjestelmien voimaantuloa lykättäisiin tällä ns. siirtymäkauden asetuksella yhdellä vuodella eli vuoden 2015 alkuun.

Siirtymätoimenpiteillä jatkettaisiin nykyisten tukijärjestelmien (tilatukijärjestelmä, yhtenäis-

sen pinta-alatuen järjestelmä, tuotantoon sidottujen tukien järjestelmät ja 68 artiklan mukaiset erityistuet) pääelementtien soveltamista vuonna 2014. Sen lisäksi niihin sisältyvät Eurooppa-neuvoston 8.2.2013 hyväksymien päätelmien rahoitusvaikutukset mukaan lukien jäsenmaiden välisten tukien osittain tasoittaminen, jonka toimeenpano alkaisi vuoden 2014 alusta.

Jäsenvaltiolla olisi mahdollisuus tehdä I ja II pilareiden välisiä varojen siirtoja jo vuodesta 2014 alkaen.

Suorien tukien asetuksen (EY) N:o 73/2009 muutosehdotukset

Suorien tukien osalta siirtymätoimenpiteillä jatkettaisiin nykyisten järjestelmien soveltamista vuonna 2014. Jatkettavia järjestelmiä olisivat tilatukijärjestelmä, yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmä, tuotantoon sidottujen tukien järjestelmät ja 68 artiklan mukaiset erityistuet. Suomen osalta tulevat tällöin kyseeseen tilatuen, uuhipalkkion ja 68 artiklan mukaisten tuotantoon sidottujen erityistukien jatkaminen vuodelle.

Siirtymätoimenpiteisiin sisältyvät myös Eurooppa-neuvoston 8.2.2013 hyväksymien päätelmien rahoitusvaikutukset mukaan lukien ulkoisen lähentymisen prosessin käynnistäminen. Ulkoisella lähentymisellä tarkoitetaan suorien tukien osittaista tasaamista jäsenmaiden välillä.

Yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 73/2009 29 artiklassa säädetään kyseisen asetuksen liitteen I tukijärjestelmissä myönnettävien tukien maksamisesta sekä menettelystä, jolla komissio voi mahdollistaa tukien ennakkomaksut. Komission ehdotuksen mukaan 29 artiklaa muutettaisiin siten, että jäsenvaltiot voisivat 16.10.2014 alkaen maksaa vuonna 2014 tehtyjen hakemusten osalta viljelijöille ennakkoita, jotka ovat enintään 50 % liitteessä I luetelluista tukijärjestelmissä myönnettävistä suorista tuista. Liitteen I tukijärjestelmistä ovat Suomessa käytössä tilatuki, uuhipalkkio ja artiklan 68 mukaiset erityistuet.

Asetuksen (EY) N:o 73/2009 liitteen VIII suorien tukien kansalliset enimmäismäärät ka-

lenterivuonna 2014 sisältävät komission ehdotuksen mukaan tilatuen myönnettyjen tukioikeuksien yhteisarvon, kansallisen varannon, uuhi- ja vuohipalkkion, emolehmäpalkkion, 68 artiklan mukaiset erityistuet sekä asetuksen (EY) N:o 1234/2007 111 artiklan mukaiset tuet silkkiäistoukkien kasvattajille. Jäsenvaltion olisi tarvittaessa alennettava lineaarisesti suorien tukien määrää kalenterivuoden 2014 osalta, jotta liitteen VIII enimmäismäärää ei ylitetä.

Suomen osalta suorien tukien kansallinen enimmäismäärä olisi komission ehdotuksen mukaan 523,247 milj. euroa kalenterivuodelle 2014. Suomen kansallinen enimmäismäärä sisältää myönnettyjen tukioikeuksien yhteisarvon, kansallisen varannon sekä uuhipalkkion ja 68 artiklan mukaisten erityistukien kansalliset enimmäismäärät.

Komission ehdotuksen mukaan artiklassa 52 säädetyn uuhi- ja vuohipalkkion sekä artiklassa 53 säädetyn emolehmäpalkkion määrän olisi vuonna 2014 oltava yhtä suuri kuin vuonna 2013. Tämä varmistettaisiin seuraavasti: vuoden 2014 uuhi- ja vuohipalkkion sekä emolehmäpalkkion enimmäismäärät saataisiin kertomalla vuodelle 2013 määritetyt enimmäismäärät kertoimella, joka lasketaan kullekin jäsenvaltiolle jakamalla liitteessä VIII vuodeksi 2014 vahvistettu kansallinen enimmäismäärä vuoden 2013 kansallisella enimmäismäärällä. Tätä sovellettaisiin vain niihin jäsenvaltioihin, joissa liitteessä VIII vuodelle 2014 vahvistettu enimmäismäärä on alempi kuin vuoden 2013 kansallinen enimmäismäärä. Tämä koskisi myös Suomea.

Edellä olevien liitteeseen VIII vaikuttavien tekijöiden lisäksi on mahdollista, että asetuksen (EY) N:o 73/2009 11 artiklassa säädetty rahoituskuri vähentää vuonna 2014 maksettavaa tukea.

Artiklaa 69(1) muutettaisiin siten, että jäsenvaltiot voisivat aiemmasta poiketen päättää yhden kuukauden kuluessa tämän asetuksen soveltamispäivämäärästä, joka on 1.1.2014, käyttää enintään 10 % suorien tukien kansallisesta enimmäismäärästään tuotantosidonnaisiin tukiin.

Ehdotuksella lisättäisiin asetukseen (EY) N:o 73/2009 uusi artikla 136a. Sen mukaan jäsenvaltio voisi päättää siirtää vuosien 2014—2019 suorien tukien kansallisesta enimmäismäärästään maaseudun kehittämistoimenpiteisiin enintään [15 %]. Jäsenvaltiot, jotka eivät siirrä varoja suorista tuista maaseudun kehittämiseen, voisivat siirtää vuosien 2015—2020 maaseudun kehittämismenoista suoriin tukiin enintään [15 %].

Prosentit ovat ehdotuksessa hakasulkeissa sen osoittamiseksi, että tämä ehdotus ei rajoita lainsäätäjän EU:n maatalouspolitiikan uudistamisesta tekemän lopullisen päätöksen soveltamista pilareiden välisten siirtojen osalta. Tässä komission ehdotuksessa varojen siirtoprosentit ovat suuruudeltaan yhtä suuret kuin maatalousneuvoston 19.3.2013 päättämässä kannassa. Neuvoston kannasta poiketen komissio ehdottaa, että prosenttimäärän tulisi olisi sama kaikkina vuosina 2014—2019.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen liittyvän suorien tukien asetusehdotuksen muutosehdotukset

EU:n maatalouspolitiikan uudistamiseen liittyvän suorien tukien asetusehdotuksen artiklaan 6(2) tehtäisiin muutos, joka tarvittaisiin, koska tämän siirtymäkauden asetuksen artiklalla 5(9) lisättäisiin pilareiden välisiä siirtoja koskeva artikla 136a suorien tukien asetukseen (EY) N:o 73/2009.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen liittyvän maaseudun kehittämistä koskevan asetusehdotuksen muutosehdotukset

Kahden ohjelmakauden välisten siirtymäsääntöjen määrittely on tavanomainen menettely. Siirtymäsääntöjä tarvitaan eri ohjelmakausien välille. Tällä kertaa maaseudun kehittämistä varten tarvitaan kuitenkin erityisiä siirtymäkauden järjestelyjä erityisesti niiden vaikutusten huomioon ottamiseksi, joita suorien tukien uuden

järjestelmän viivästymisellä on eräisiin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen liittyvän yhteistä markkinajärjestelyä koskevan asetusehdotuksen muutosehdotukset

Maidontuottajille on mahdollista myöntää valtion tukea asetuksen (EY) N:o 73/2009 artiklan 68 (1) (b) tuotantosidonnaisen tuen lisäksi 31 päivään maaliskuuta 2014 asti. Tämän vuosittaisen tuen määrä voi olla yhteensä 55 prosenttia edellä mainitun asetuksen 69 artiklan 4 ja 5 kohdassa säädettyistä ylärajoista. Suomessa kyseinen yläraja on 10 %, minkä seurauksena kansallisen tuen enimmäismäärä maidontuottajille voisi vuonna 2014 olla enintään 28,7 milj. euroa.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen liittyvän horisontaalasetusehdotuksen muutosehdotukset

Asetusehdotuksen mukaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta (horisontaaliasetus) sovellettaisiin pääsääntöisesti 1.1.2014 alkaen. Kuitenkin artikloja 7 ja 8 eli maksajavirastoa koskevia artikloja sekä artiklaa 9 eli todentamisviranomaisista koskevaa artiklaa sovellettaisiin jo 16.10.2013 alkaen eli varainhoitovuoden 2014 alusta alkaen.

Siirtymäkausiaetus muuttaisi asetuksen (EY) N:o 73/2009 täydentäviä ehtoja koskevia liitteitä II ja III. Muutos johtuu pohjaveden suojelemisesta tiettyjen vaarallisten aineiden aiheuttamalta pilaantumiselta annetun neuvoston direktiivin (80/68/ETY) kumoamisesta 22.12.2013 lähtien. Pohjavesidirektiivin 4 ja 5 artiklan vaatimukset täydentävissä ehdoissa säilytettäisiin ennallaan vuonna 2014 tuomalla ne suoraan asetukseen (EY) N:o 73/2009 lisäliitteenä. Liite sisältää mm. listat pohjaveden laadun kannalta vaarallisista tai haitallisista aineista. Liitteiden II ja III muutokset tulisivat voimaan pohjavesidirektiivin kumoamisesta alkaen.

Valtioneuvoston kanta

Suorien tukien asetuksen (EY) N:o 73/2009 muutosehdotukset

Suomi voi kannattaa komission ehdotusta suorien tukien asetuksen (EY) N:o 73/2009 muuttamiseksi seuraavin poikkeuksin:

Suomi kannattaa komission ehdotusta mahdollisuudesta maksaa suorien tukien ennakointia. Ennakoiden maksaminen ei olisi kuitenkaan Suomessa mahdollista, koska hallinnolliset tarkastukset ja paikalla tehtävät valvonnat on saatava päätökseen ennen tukien ennakoiden maksamista. Tämän vuoksi ennakot tulisi voida maksaa jo hallinnollisten tarkastusten jälkeen ilman vaatimusta paikalla tehtävien valvontojen loppuunsaattamisesta.

Alennettaessa suorien tukien määrää kansallisissa enimmäismäärissä pysymiseksi kalenterivuonna 2014 tulisi voida vähentää myös kansallisen varannon arvoa vastaavalla tavalla kuin 40 artiklan 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, muutoin kansallisen varannon arvo jää suhteellisesti suuremmaksi kuin maksettavat tuet. Siksi artiklan 40 tekstiä tulisi selkeyttää.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen liittyvän suorien tukien asetusehdotuksen muutosehdotukset

Suomi voi kannattaa komission ehdotusta EU:n maatalouspolitiikan uudistukseen liittyvän suorien tukien asetusehdotuksen muuttamiseksi.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen liittyvän maaseudun kehittämistä koskevan asetusehdotuksen muutosehdotukset

Suomi voi kannattaa komission ehdotusta EU:n maatalouspolitiikan uudistukseen liittyvän maaseudun kehittämistä koskevan asetusehdotuksen muuttamiseksi.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen liittyvän yhteistä markkinajärjestelyä koskevan asetusehdotuksen muutosehdotukset

lyä koskevan asetusehdotuksen muutosehdotukset

Suomi pitäisi hyvänä, että yhteisen markkina-asetuksen (EY) N:o 1234/2007 artiklan 182(7) mukaista mahdollisuutta myöntää kansallista tukea maitotalalle jatkettaisiin siirtymäkauden toimenpiteenä hakuvuotta 2014 koskevien hakeusten osalta.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen liittyvän horisontaalasetusehdotuksen muutosehdotukset

Suomi katsoo, että horisontaalasetuksen soveltaminen 16.10.2013 alkaen todentamisviranomaisen työn osalta on alustavasti tarkasteltuna huolestuttava. Tarkemman kannan muodostaminen edellyttää komissiolta saatavia lisäselvityksiä todentamistyön laajuudesta vuonna 2014 ja siitä, mitä lisäarvoa tämä tuottaa valvonnassa ja miltä osin vuonna 2014. Artikla 9 sisältää velvollisuuden menojen laillisuuden ja sääntöjen mukaisuuden tarkastamiseksi. Komission mallin mukaan tämä tarkoittaa jo suoritettujen valvonnan uudelleen suorittamista ja johtopäätösten tekemistä alkuperäisen valvonnan tuloksesta siten, että olisiko siinä saatu tulos ollut oikea ja kirjautunut valvontatilastoihin oikein. On mm. kustannus-hyötynäkökohtien kannalta epätarkoituksenmukaista, että todentamisviranomaisen tutustuu valvontasääntöihin sillä tarkkuudella kuin valvonnan uudelleentarkastaminen edellyttää yhtenä vuonna ennen uusien sääntöjen voimaantuloa. Lisäksi säännöksen perusteella on epäselvää se, tarkoittaako se käytännössä sitä, että jo kesällä 2013 tulee tehdä uudelleen tarkastukset uusien sääntöjen edellyttämällä tavalla, koska tuet maksetaan 16.10.2013 jälkeen (eli seuraavan varainhoitovuoden puolella) ja 9 artiklan soveltamisajan aikana.

Suomi katsoo, että tulisi vielä harkita, onko tarkoituksenmukaista se, että yhdenmukaisen hallinto- ja valvontajärjestelmän erityissäännökset tulevat voimaan 1.1.2015 alkaen, mutta muutoin valvonnan ja seuraamuksen yleiset säännökset tulevat voimaan jo vuotta aiemmin. Tämä tarkoittaisi sitä, että muun muassa maaseudun ke-

hittämistuen hallinnolliset seuraamukset ja yleiset valvontaperiaatteet, jotka periaatteiltaan vaikuttavat samanlaisilta, mutta voivat kuitenkin sisältää pienehköjä eroja nykyisiin verrattuna, tulisivat voimaan eri ajankohtana. Tällainen on mm. vaatimus tukien ehtojen todennettavuudesta. Vuosi 2014 on viimeinen vanhan maaseutuohjelman soveltamisvuosi, eikä ole tarkoituksenmukaista soveltaa ja rakentaa järjestelmiä uusille valvonta- ja seuraamussäännöksille yhtä

vuotta eli ohjelman viimeistä vuotta varten. Jos näin on, tämä ei ole suhteessa hallinnon yksinkertaistamiseen ja kustannus-hyötynäkökohtiin. Sama näkökohta koskee myös tukien julkaisemista. Yhteisen maatalouspolitiikan seuranta- ja arviointijärjestelmän soveltaminen yhtenä vuonna suorien tukien ja markkinajärjestelmien osalta ennen uudistusta ei myöskään vaikuta tarkoituksenmukaiselta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Valiokunta toteaa yleisesti, että ehdotettu yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen vuoden siirtymäkausi on tarpeellinen. On kuitenkin erittäin tärkeää, että siirtymäkaudella ei tehdä muutoksia tukijärjestelmien sisältöön. Se on sekä viljelijän että hallinnon etu. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että siirtymäkausi aiheuttaa hallinnolle joitakin ylimääräisiä kuluja, muutoksia tietojärjestelmiin sekä pitkittää joidenkin tukijärjestelmien toimeenpanoa ja hallinnointia. Ylimääräinen työ aiheuttaa lisäresurssitarpeita. Valiokunta korostaakin sitä, että siirtymävaiheen säännöt tulee määrittää siten, että niiden avulla voidaan varmistaa Suomessa sovellettavien tukien jatkuvuus ja joustava siirtyminen uusiin tukijärjestelmiin ilman, että samalla lisätään hallinnollista taakkaa tai aiheutetaan heikennyksiä viljelijän asemaan.

Ottaen huomioon tukien suuri merkitys viljelijöiden toimeentulolle, olennaista siirtymäkauden järjestelyissä on, että tukijärjestelmien toimeenpanoa voidaan keskeytyksettä jatkaa tulevaa ohjelmakautta koskevan politiikkauudistuksen toimeenpanon viivästyisestä huolimatta. Siirtymävaiheen säädöksissä on tärkeää huolehtia siitä, että ne eivät sisällä viljelijöihin kohdistuvia uusia vaatimuksia tai rajoitteita, joita sovellettaisiin vain yhden vuoden ajan tilanteessa, jossa oletuksena on, että tulevien uusien tukijärjestelmien käyttöönotto tapahtuu arvioidussa ai-

kataulussa vuonna 2015. Tämän lisäksi tulee huolehtia siitä, että Suomessa ei toimeenpanna tulevalle ohjelmakaudelle suunniteltuja tukiehtojen tiukennuksia etupainoisesti tai vaadittavaa minimitasoa ankarampina. Valiokunta pitääkin edellä todetun mukaisesti välttämättömänä, että viljelijätukien tukimuodot säilyvät ehdoiltaan muuttumattomina ja esim. ympäristötuen ja eläinten hyvinvointituen päättyviä sitoumuksia voidaan joustavasti jatkaa yhdellä vuodella. Muutokset viljelijätukien hakumenettelyyn tulee olla hallinnolle ja viljelijälle mahdollisimman vähäiset.

Kirjelmän muistiosta käy ilmi, että suorien tukien kansallinen enimmäismäärä alenisi Suomessa vuoden 2013 570,548 miljoonasta eurosta asetusluonnoksen ehdotuksen mukaan vuonna 2014 523,247 miljoonaan euroon. Alenemasta reilu 31 miljoonaa euroa johtuu tuen mukautamisen eli modulaation poistumisesta ja vastaavan rahamäärän siirtämisestä pysyvästi II pilaariin. Loppuosa enimmäismäärän muutoksesta johtuu pääosin Eurooppa-neuvoston 8.2.2013 hyväksymien päätelmien rahoitusvaikutuksista. Koska Suomen maatalouden suorien tukien määrä on hieman alle 90 prosenttia EU:n suorien tukien keskiarvosta, suorien tukien osittaisella taasaamisella jäsenmaiden välillä ei olisi suuria vaikutuksia Suomelle. Viljelijöille Suomessa maksettava suoran tuen määrä alenisi modulatio huomioon ottaen noin 15 miljoonaa euroa eli noin 3 prosenttia vuodesta 2013 vuoteen 2014. Tuotantosidonnaisiin tukiin käytettävissä oleva

suurin sallittu määrä, enintään 10 prosenttia kansallisesta enimmäismäärästä, alenisi vuonna 2014 52,3 miljoonaan euroon edellisen vuoden 57 miljoonaan euroon verrattuna.

Valiokunta on eri yhteyksissä kiinnittänyt huomiota siihen, että nopea tuotantopanosten hintojen nousu, erityisesti rehujen mutta myös työn ja energian sekä koneiden ja rakennustarvikkeiden kallistuminen, on johtanut maatalouden kannattavuuden heikkenemiseen. Valiokunta katsookin, että maatalouspolitiikassa tulee välttää toimenpiteitä, jotka ovat omiaan heikentämään maatalouden kannattavuutta entisestään.

Suorien tukien asetuksen (EY) N:o 73/2009 muutosehdotukset

Valiokunta pitää hyvänä komission ehdotusta mahdollisuudesta maksaa suorien tukien ennakkoita. Ennakoiden maksaminen ei olisi kuitenkaan Suomessa mahdollista, koska hallinnolliset tarkastukset ja paikalla tehtävät valvonnat on saatava päätökseen ennen tukien ennakoiden maksamista. Valiokunta on eri yhteyksissä kiinnittänyt huomiota siihen, että ilmastollisten olosuhteidemme takia valvontoja ei voida käynnistää samassa aikataulussa kuin eteläisemmissä jäsenvaltioissa. Näin ollen valvontoja ei saada päätökseen myöskään samalla aikataululla. Tämän vuoksi valiokunta painottaakin sitä, että ennakot tulee voida maksaa jo hallinnollisten tarkastusten jälkeen ilman vaatimusta paikalla tehtävien valvontojen loppuunsaattamisesta.

Ottaen huomioon suorien tukien rahoituksen väheneminen ja sen lisäksi mahdollisesti rahoituskurijärjestelyistä seuraava vähennys siirtymäsäännösten muotoilussa ja täytäntöönpanossa on huolehdittava siitä, että Suomi pystyy maksimaalisesti maksamaan viljelijätukina maallemme kirjekuoressa osoitetun summan nk. käyttämättömien varojen ja kansallisen varannon käyttäminen mukaan luettuna. Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta kiinnittääkin huomiota siihen, että alennettaessa suorien tukien määrää kansallisissa enimmäismäärissä pysymiseksi kalenterivuonna 2014 tulee voida vähentää myös kansallisen varannon arvoa vastaavalla tavalla kuin 40 artiklan 2 kohdassa eh-

dotetaan säädettäväksi, muutoin kansallisen varannon arvo jää suhteellisesti suuremmaksi kuin maksettavat tuet. Siksi artiklan 40 tekstiä tulee selkeyttää.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen liittyvän horisontaaliasetusehdotuksen muutosehdotukset

Valtioneuvoston kirjelmän muistiosta käy ilmi, että todentamisviranomaisen työn lisäyksestä ja todentamisviranomaisen uusista tehtävistä, jotka liittyvät lausunnon antamiseen tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta sekä moitteettoman varainhoidon periaatteen noudattamisesta, aiheutuu lisäkustannuksia kaksin tai kolminkertaisesti nykyiseen verrattuna. Jos todentamisviranomaisen lisätyön tuloksena päästäisiin vähentämään paikan päällä tehtävää valvontaa, jonka kustannukset ovat merkittäviä, tulisi tästä säästöjä hyvin alustavan arvion mukaan noin 20 henkilötövuoden verran. Tällä säästöllä tulisi todentamisviranomaisen lisätyöstä aiheutuva lisäkustannus hyvin katettua. Sinänsä valvonnan kokonaismäärä voisi vähentyä, jos valvonnan vähentämisen edellytykset täyttyisivät, mutta samalle tilalle aiheutuva rasite tarkastuksesta ja sen uusintatarkastuksesta olisi merkittävä. Oletettavaa olisi, että myös komission tarkastukset jäsenvaltioihin voisivat vähentyä, jos komissio saa luotettavan kuvan valvontatilastojen paikkansapitävyydestä. Komission tarkastukset ovat maksajavirastolle hyvin työllistäviä. Tarkastustyön uudelleenorganisoinnista aiheutuu myös taloudellisia kustannuksia ja työhuippuja, jotka vaikuttavat saavutettavaan kustannussäästöön. Tarkastus tulisi olla jatkossa myös valvontaraportin osalta loppuun saatettu aiempaa aiemmin, jotta todentamisviranomaisen voisi tehdä uudelleen tarkastuksen ja arvioida maksajaviraston tai tahon, jolle maksajavirasto on delegoinut tehtävän, tekemää tarkastusta.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että horisontaaliasetuksen soveltaminen 16.10.2013 alkaen todentamisviranomaisen työn osalta on erittäin huolestuttava. Artikla 9 sisältää velvollisuuden menojen laillisuuden ja

sääntöjenmukaisuuden tarkastamiseksi. Valtioneuvoston kannasta käy ilmi, että komission mallin mukaan tämä tarkoittaa jo suoritettun valvonnan uudelleen suorittamista ja johtopäätösten tekemistä alkuperäisen valvonnan tuloksesta siten, että olisiko siinä saatu tulos ollut oikea ja kirjautunut valvontatilastoihin oikein. Valiokunta katsoo valtioneuvoston kannan mukaisesti olevan mm. kustannus-hyötynäkökohtien kannalta epätarkoituksenmukaista, että todentamisviranomaisen tutustuu valvontasääntöihin sillä tarkkuudella kuin valvonnan uudelleentarkastaminen edellyttää yhtenä vuonna ennen uusien sääntöjen voimaantuloa. Valiokunta kiinnittää myös erityistä huomiota epäselvyyteen siitä, tarkoittaako se käytännössä sitä, että jo kesällä 2013 tulee tehdä uudelleentarkastukset uusien sääntöjen edellyttämällä tavalla, koska tuet maksetaan 16.10.2013 jälkeen (eli seuraavan varainhoitovuoden puolella) ja 9 artiklan soveltamisajan aikana. Valiokunta pitää välttämättömänä, että ehdotukset turhista viranomaismenettelyistä estetään, erityisesti siirtymävuonna. Nykyisiäkin viranomaismenettelyjä tulee yksinkertaistaa.

Valtioneuvoston kannassa esitettyyn viitaten valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena, että yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän erityissäännökset tulevat voimaan 1.1.2015 alkaen, mutta muutoin valvonnan ja seuraamuksen yleiset säännökset tulevat voimaan jo vuotta aiemmin. Valtioneuvoston kannan mukaan tämä tarkoittaisi sitä, että muun muassa maaseudun kehittämistuen hallinnolliset seuraamukset ja

yleiset valvontaperiaatteet, jotka periaatteiltaan vaikuttavat samanlaisilta, mutta voisivat kuitenkin sisältää pienehköjä eroja nykyisiin verrattuna, tulisivat voimaan eri ajankohtana. Tällainen on mm. vaatimus tukien ehtojen todennettavuudesta. Vuosi 2014 on viimeinen vanhan maaseutuohjelman soveltamisvuosi, eikä ole tarkoituksenmukaista soveltaa ja rakentaa järjestelmiä uusille valvonta- ja seuraamussäännöksille yhtä vuotta eli ohjelman viimeistä vuotta varten. Tämä ei ole suhteessa hallinnon yksinkertaistamiseen ja kustannus-hyötynäkökohtiin. Valtioneuvoston esittämään kantaan viitaten valiokunta katsoo, että yhteisen maatalouspolitiikan seuranta- ja arviointijärjestelmän soveltaminen yhtenä vuonna suorien tukien ja markkinajärjestelmien osalta ennen uudistusta ei ole tarkoituksenmukaista. Sama näkökohta koskee myös tukien julkaisemista. Jos yksittäisten henkilöiden tukitietojen julkaiseminen toteutuu horisontaaliasetuksessa esitettyssä muodossa, sen käytännön toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa, jotta julkistaminen voidaan tehdä siten, että sillä saavutetaan komission esittämät tavoitteet yleisen ymmärtämyksen lisäämisestä maataloutta kohtaan.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

MmVL 15/2013 vp — U 31/2013 vp

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Pirkko Mattila /ps
vpj.	Lauri Heikkilä /ps	Mats Nylund /r
jäs.	Heikki Autto /kok	Kari Rajamäki /sd
	Markku Eestilä /kok	Janne Sankelo /kok
	Satu Haapanen /vihr	Arto Satonen /kok
	Lasse Hautala /kesk	Katja Taimela /sd
	Timo V. Korhonen /kesk	Tytti Tuppurainen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.